

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ МЕЖДУОТРАСЛОВ СОЦИАЛЕН ДИАЛОГ

към по-силно
и по-задълбочено
участие

ПОДКРЕПА

СИЛА

ОБМЕН

МРЕЖА

Направете впечатление

Популяризирайте
обществените услуги

ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ

УЧЕНЕ

ПРЕДСТАВЯНЕ

АНГАЖИРАНост

ИЗДИГНЕТЕ
ГЛАСА
СИ В ЕВРОПА

ВЪВЕДЕНИЕ

Социалните услуги от общ интерес (СУОИ) са услуги с ясно изразена социална цел. Те включват услуги в области като **здравеопазване на човека, дейности по жилищно и нежилищно обгрижване на възрастни хора, инвалиди или други групи със специални нужди, социална работа, детски занимални и извънучилищни образователни услуги.**

Историческото развитие на тези услуги варира в различните страни, но е силно повлияно от създаването на социалната държава и ролята на доброволния/нестопански сектор, включително църкви и обществени групи. В страните от Централна и Източна Европа (ЦИЕ) СУОИ се развиват по-скоро в контекста на промяна на режима на социалната политика и присъединяването към Европейския съюз.

Разграничаването на СУОИ е трудно: тъй като, излизат извън традиционни сектори като образование, здравеопазване, жилищно настаняване и социални дейности. Нещо повече, СУОИ обхващат и социални предприятия като кооперации, асоциации и взаимоспомагателни дружества. В допълнение, социалните предприятия имат междусекторен характер, тъй като са определени от конкретна правна система, а не от конкретен сектор.

СУОИ се доставят по много различни начини в цяла Европа, както и в рамките на ЕС. Това зависи например от развитието на националната социална държава и ролята на доброволния или нестопанския сектор, включително църкви, обществени организации, взаимни общества и кооперации. В няколко страни (напр. Франция, Белгия, Португалия) има специфична представа и правни понятия „социални предприятия“, „социална икономика“ и „сектор на социалната печалба“, докато тези определения не съществуват в други страни.

Във Франция икономиката на социална печалба и солидарност беше законово дефинирана през 2014 г. Секторът се състои от юридически лица под формата на асоциации, взаимоспомагателни дружества и кооперации в широк кръг от сектори: култура, приобщаване/интеграция, овластяване, общодостъпно образование, подкрепа и жилищни приюти, здравеопазване, социални и медицински социални дейности, здравни взаимоспомагания, застрахователни взаимоспомагания, земеделски кооперации, занаятчийски кооперации, банкови кооперации, търговски кооперации, участващи кооперативни дружества (SCOPs) и колективни заинтересовани кооперативни дружества (SCIC).

1. СУОИ СА ВАЖНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИГРАЧИ И РАБОТОДАТЕЛИ

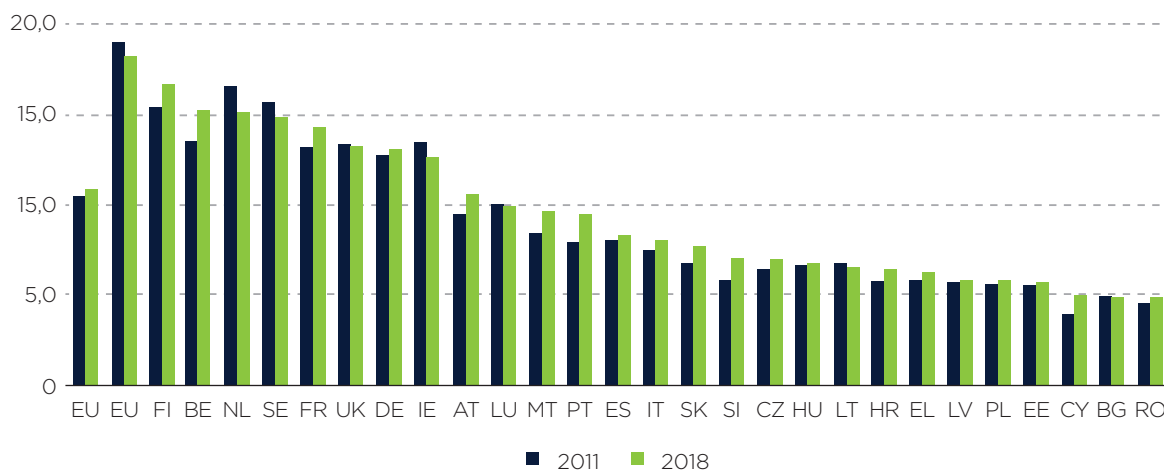
СУОИ са трудоемки дейности и е налице нарастващо търсене на работници в тези сектори в почти всички европейски страни, а именно в сферата на услугите, свързани със здравеопазването и грижите, поради демографските промени и други фактори. Много доставчици на СУОИ съобщават за все по-големи проблеми с наемането и задържането.

Според последните данни на Евростат около 11% от европейската работна сила е била наета в дейностите по здравеопазване на човека и социална работа през 2018 г. На национално ниво делът на заетостта е най-висок в скандинавските страни като Дания, Финландия и Швеция, но е висок също в Белгия, Холандия и Франция. За разлика от тях само

около 5% от националната работна сила е наета на работа в тези два сектора в Румъния и България. В допълнение делът в заетостта е много под 10% във всички останали страни от ЦИЕ.

Въпреки че няколко държави все още разполагат с голямо предлагане в общественния сектор, приносът на секторите с нестопанска цел и печалбата се разраства в държавите-членки на ЕС. Както бе съобщено в скорошен сравнителен обзор на 22 държави-членки на ЕС, секторът с нестопанска цел се е разширил, особено в страните от ЦИЕ, включително България, Унгария, Литва, Полша и Словения.

ДЯЛ НА ЗАЕТОСТТА В ДЕЙНОСТИТЕ ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ НА ЧОВЕКА И СОЦИАЛНАТА РАБОТА В ОБЩАТА ЗАЕТОСТ (КАТО ПРОЦЕНТ, 2011 И 2018 Г.)

Source: Eurostat, Labour Force Statistics

2. СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ШЕСТТЕ ФОКУСНИ ДЪРЖАВИ: ПРОМЕНИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

В шестте фокусни държави, особено тези в Централна и Източна Европа, които се присъединиха към Европейския съюз неотдавна (България, Унгария, Литва и Румъния), различни тенденции като децентрализация, деинституционализация и съкращаване на обществените разходи се задвижиха към частни организации, които играят все по-голяма роля в предоставянето на СУОИ.

Увеличи се и навлизането на частни търговски доставчици на СУОИ в области като грижи за децата, образование, болници и резидентни грижи. Това доведе до разширяване на конкуренцията между доставчиците с търговска и с нестопанска цел.

Шестте държави, анализирани в настоящото изследване, са изправени пред множество предизвикателства в почти всички области на социалните услуги, които трябва спешно да бъдат разгледани, по-специално с цел да се избегне значителна ерозия на социалното сближаване и демократичните ценности. Според препоръките, специфични за страните през 2019 г., в контекста на Европейския семестър, социалните предизвикателства в шестте страни са свързани със (България), (България, Кипър, Унгария, Малта,

Румъния), (България, Румъния), (България, Литва, Румъния), (Кипър, Унгария), (Унгария, Литва) (България, Унгария, Малта, Румъния). все още се считат като основни предизвикателства в Унгария, България и Румъния. В четирите страни от ЦИЕ по-конкретно, са ключовите проблеми по отношение на заетостта в СУОИ.

Въпреки че предоставянето на социални услуги в обществения сектор все още е най-преобладаващия вид на предоставяне на социални услуги във всичките шест държави, приносът на доставчиците с нестопанска и търговска цел изглежда, че нараства.

Ръстът на доставчиците с търговска цел често се съпровожда от конкуренция в сектора, което се отразява на заплатите и позицията на нестопанските доставчици. Предоставянето на печалба може да се види най-ясно в предоставянето на услуги в областта на домашната грижа. Новите доставчици също предизвикват съществуващите системи за представителство на работодателите, тъй като се появяват нови видове търговски доставчици.

3. КЛЮЧОВИ МОМЕНТИ: СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ВСЕ ОЩЕ НЕ СА ОБХВАНАТИ ОТ СОЦИАЛНИЯ ДИАЛОГ

Въпреки че тристранният социален диалог се установява от законовите разпоредби на национално, секторно и често общинско/местно равнище във всичките шест държави, влиянието на социалните партньори върху политиките и законодателството варира значително. Въпреки че тристранният социален диалог е доста зрял и основан на организационната сила в Кипър и Малта, ситуацията в четирите страни от ЦИЕ е по-крехка, със значителни промени и слаби моменти. С много малки изключения (Кипър и Малта) частните доставчици на СУОИ не са представени в националния социален диалог.

В контекста на картографиране на националните разпоредби на СУОИ в шестте страни бяха идентифицирани над 130 организации, асоциации и мрежи, свързани със СУОИ. Нито една от тях обаче не отговаря на критериите на работодателска организация, ангажирана със социален диалог и колективно трудово договаряне.

Социалният диалог и колективното трудово договаряне на социални услуги са доминирани от централната държавна администрация и местното и регионално управление, представляващи работодателя, от една страна, и секторните/професионални синдикални организации, от друга. Интересите на частните СУОИ с нестопанска цел, кооперациите и групите на гражданското общество не са отразени в съответните системи на социален диалог и колективно трудово договаряне.

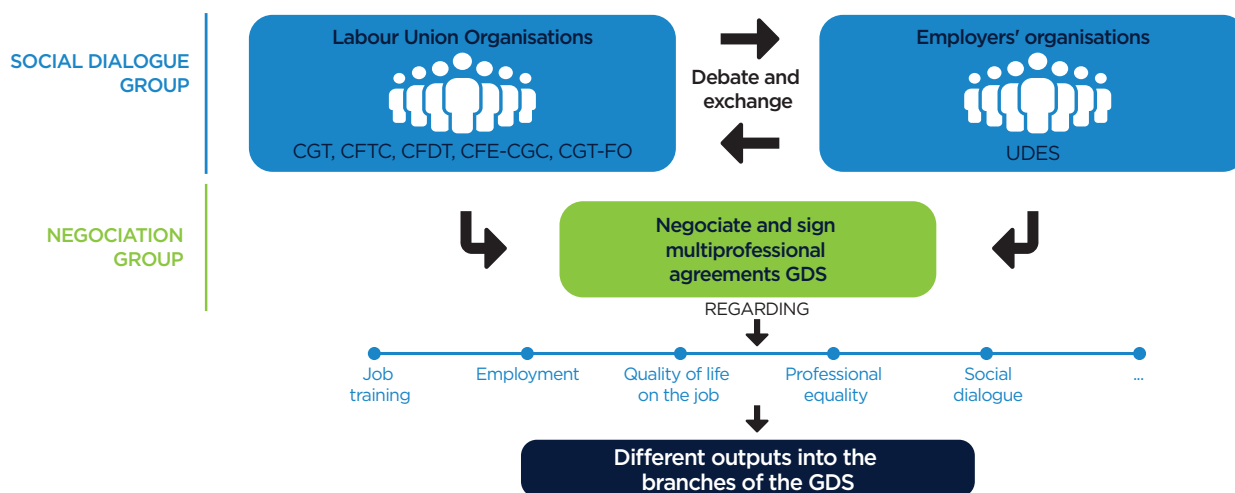
Примерът на UDES във Франция и Unisoc в Белгия и развитието на колективното трудово договаряне, както и институционалните структури на социалния диалог в икономиката на социалната печалба и солидарност илюстрират ясната добавена стойност на истинското и силно представителство на СУОИ от работодателските организации и в рамките на социалния диалог на национално равнище.

ЛИТВА: КОЛЕКТИВЕН ДОГОВОР ЗА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

Един от малкото примери за по-скорошни дейности за колективно трудово договаряне (макар и в предоставянето на социални услуги в общественния сектор) е споразумението в Литва. Споразумението от май 2018 г. се прилага за членове на синдикатите в 35 предприятия за социални услуги, които работят в 24 общини (19 бюджетни предприятия и 16 институции за социални грижи) в рамките на министерството, които обхващат 1900 синдикални членове (от около общо 4000 социални работници в страната).. Освен въпросите за заплатите, споразумението съдържа и редица клаузи, свързани със системата за възнаграждения, подобрения в развитието на професионалната компетентност и защитата на синдикалните дейности. През септември 2019 г. споразумението е било подновено и изменено – както и с увеличено покритие (в момента 50 предприятия за социални услуги), социалните партньори се споразумяха за създаването на двустранен секторен съвет.

ИЗТЪКНАТИ НАЙ-ДОБРИ ПРАКТИКИ

ФРАНЦИЯ: ГРУПАТА ЗА СОЦИАЛЕН ДИАЛОГ НА СОЦИАЛНАТА И СОЛИДАРНА ИКОНОМИКА (GDS)

ДУСТРАННИЯТ СОЦИАЛЕН ДИАЛОГ И КОЛЕКТИВНОТО ДОГОВАРЯНЕ В СУОИ В ШЕСТТЕ ФОКУСНИ ДЪРЖАВИ

ДЪРЖАВА	УЧАСТНИЦИ И КОЛЕКТИВНО ДОГОВАРЯНЕ
България	Синдикатите и правителството, общините Общински Асоциации за живот в общността (CLAs), напр. образование, здравеопазване, социални грижи, детски ясли
Кипър	СУОИ, представени от междусекторната работодателска организация Европейско патентно ведомство (ОЕВ) Офиси на ОЕВ в социалните услуги (напр. висше образование, образование на деца в предучилищна възраст, частни болници), които не участват в колективно договаряне или диалог със синдикатите
Унгария	Някои участници са идентифицирани (болници, закрила на детето), но не са участвали в колективното договаряне Няма колективни трудови договори на секторно ниво Разпокъсана система за колективно договаряне и резултати от договарянето в публичния сектор, ако има такива, между синдикатите и местните власти (например служители в детските ясли)
Литва	СУОИ, които не са представени от организации на работодатели Секторни колективни трудови договори, подписани със съответните министерства, т.е. две в сектора на здравеопазването (август 2018 г. и декември 2018 г.), образованието (2017 г.), дейностите за жилищно обгрижване и споразумението от май 2018 г. относно социалните услуги
Малта	Без договаряне на ниво сектори в СУОИ Филиали на министерството на външните работи (МЕА) в сектори като здравеопазване и професионални услуги
Румъния	Без договаряне на ниво сектори в СУОИ Договарянето на ниво сектори, което беше много затруднено поради Закона за социалния диалог от 2011 г., много рестриктивни критерии за представителност

ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Въпреки важната социална и икономическа роля на СУОИ в цяла Европа, те в никакъв случай не играят адекватна роля във всички държави-членки на ЕС. По-конкретно, страните от ЦИЕ, обхванати от проучването на СЕЕР, илюстрират разпръснатата структура на частните доставчици на СУОИ с нестопанска и с търговска цел, както и общата липса на представителен глас и участие в социалния диалог и колективното трудово договаряне.

Ситуацията във фокусните страни силно контрастира на ситуацията в Белгия и Франция, където сравнително силната роля е резултат от съществуването на работодателските организации и тяхното интегриране в националната система за социален диалог и колективно трудово договаряне. Белгийският и френският пример илюстрират важната и благоприятна роля на държавата за осигуряване на подходяща рамка за СУОИ, тяхното представителство на колективните интереси и участието им в социалния диалог на национално ниво.

Като се има предвид горното, от проучването възникват следните препоръки в подкрепа на развитието на колективен глас на СУОИ:

- в своя обмен и диалог с държавите-членки трябва да подчертае важния принос на СУОИ в развитието на активната гражданска позиция и общото благо, насърчавайки европейския социален модел и социалното и трудово включване на пазара.
- Институциите на ЕС, както и държавите-членки, следва да предоставят активна подкрепа за социалните иновации, която включва и гражданското общество като основни заинтересовани страни в обществото, както и .
- Това също трябва да се прилага паралелно с повече .
- Активно трябва да се подчертава и популяризира за постигане на положителни резултати, подобряване на имиджа на секторите и пригодността им за отговор на много бъдещи социални, обществени и други предизвикателства.
- По-специално, от политическите участници на равнище ЕС и на национално равнище, както и от междусекторните социални партньори.
- В този контекст, като се има предвид широкият спектър от дейности, свързани с СУОИ, тяхното може да помогне за преодоляване на проблемите на разпокъсаността. Като междуетраслов социален партньор на равнище ЕС, СЕЕР трябва да продължи своята работа, за да гарантира, че работодателите от СУОИ са представени на европейско равнище.

ШЕСТ ПРИЧИНИ, ПОРАДИ КОИТО СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС (СУОИ) ТРЯБВА ДА БЪДАТ ПО-ДОБРЕ АРТИКУЛИРАНИ В СОЦИАЛНИЯ ДИАЛОГ

Те са важни работодатели, увеличаващи броя на работните места в целия Европейски съюз

Те допринасят значително за благосъстоянието, социалната политика и социалното сближаване
СУОИ, предоставяни от организации с нестопанска цел, играят съществена роля в настоящите социални политики

Те са все още твърде често под радара на националните политики и общественото внимание

Те не са достатъчно представени в националния и европейския социален диалог

Те се нуждаят от по-силен глас в обществените политики, за да се справят с предизвикателства в области като качество на услугите, набиране на персонал и условията на труд

По-силната артикулация и участие в междуетрасловия социален диалог биха били от полза за СУОИ, техните работници и общество

ИЗДИГНЕТЕ
ГЛАСА
СИ В ЕВРОПА

ПАРТНЬОРИ

ASSOCIATION OF LOCAL AUTHORITIES
IN LITHUANIA

ПОДКРЕПАЩИ ОРГАНИЗАЦИИ

MINISTERUL MUNCII
ȘI JUSTIȚIEI SOCIALE

ЧАСТ ОТ ПРОЕКТ, СЪФИНАНСИРАН
ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

CEEP Rue des Deux Eglises, 26 bt 5
BE-1000 Брюксел Белгия

T: +32 (0) 2 219 27 98 | F: +32 (0) 2 218 12 13
E: ceep@ceep.eu www.ceep.eu

Your voice.
Your interests.
Your future.